

JANEZ ŠKRABEC

Pogovor s podjetnikom, ki je zaslužil z Rusijo, prodaja drage hiše Angležem, gradi hidroelektrarne Makedoncem, se zgleduje po nekdanjem Smeltu, ne verjame v gospodarske reforme in enotno davčno stopnjo ter se rad obdaja z lepimi rečmi.

TEKST Tadej Golob ■ FOTO Bor Dobrin

Ko se je osamosvojena Slovenija poslavljal od komunizma in se lotila čim hitrejšega združevanja z zahodnim svetom, je Janez Škrabec z željo po ruskem trgu ustanavljal novi Riko. Malo zaradi spomina na očeta, ki je bil dolgoletni direktor starega, malo pa zaradi tega, ker je imel Riko v Rusiji dober imidž, tako kot tudi sicer slovensko blago. In medtem ko so Slovenci kupovali golfe, audije, mercedese ... ali vsaj sanjali o njih, je on prodajal lade Kitajcem, z izkupičkom kupoval stroje za Autovaz, skrbel za njegovo proizvodnjo in vlekel dober dobiček. Dovolj dober, da je bil pripravljen na konec tega sodelovanja in preobrazbo Rika v sodobno podjetje za mednarodni inženiring in da se ni ponovila zgodba nekdanjega Rika, ki je skrahiral skupaj s Sovjetsko zvezo.

Če boste vtipkali Janez Škrabec v katerega od domačih internetnih iskalnikov ali pobrskali po arhivu člankov katerega od večjih slovenskih časopisov, boste brali o Škrabčevi domačiji v Hrovači pri Ribnici, ki jo je v čast in slavo rodu in družini, iz katere izvira (med predniki je tudi znameniti jezikoslovec pater Stanislav Škrabec), pa v dobro biznisa dal obnoviti najboljšim slovenskim arhitektom in spremeniti v neke vrste etnološki muzej in zavetišče za različne slovenske umetnike. In če boste brali kak intervju z njim, bo beseda tekla o smiselnosti vlaganja v kulturo. O tem ga v tokratnem intervjuju niti nismo preveč

gnjavili. Človek ima namreč pravico delati s svojim denarjem, kar hoče, in če se mu zdi, da ne potrebuje daljše jadrnice, kot jo že ima, in pokrije ljubljanski Drami še Brate Karamazove, tudi prav. Sploh še, če se lahko s tem postavi pri pridobivanju kakšnega novega biznisa v matjuški Rusiji. Riko, d. o. o., namreč ni delniška družba, pa mu za to ni treba nastopati pred nadzornim svetom in strahovati, ali še ima podjetje, vsakič ko se zamenja oblast. Ta bi najbrž stegnila roke po Riku, ki se vztrajno prebija med največja slovenska podjetja po ustvarjenem prometu, po zaslužku na zaposlenega pa je že čisto na vrhu. Največ zaslug za to ima seveda njegov direktor, ki je malo pred našim pogovorom praznoval 43. rojstni dan, rad bere knjige, leposlovne in poslovne, med zadnjimi najraje Karaoke kapitalizem in Funky business dveh mlajših švedskih ekonomistov, in podobno kot onadva verjame, da pomenijo Kitajci priložnost in ne grožnje.

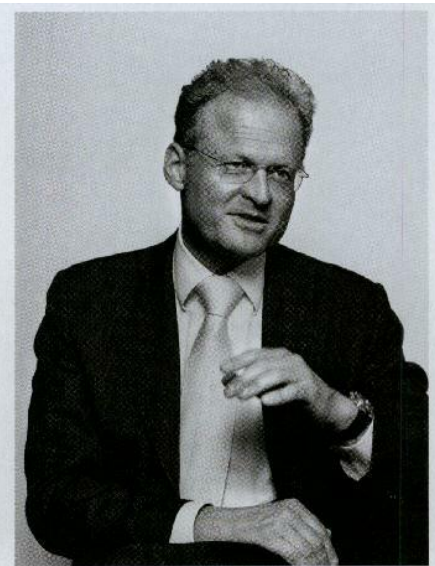
Če pretežno prebirate rumeni tisk, naše ali katere druge hiše, boste dobili občutek, da je Škrabec nastopač, neke vrste Pahor poslovnega sveta, ki ne zamudi prav veliko priložnosti, da bi predstavil novi suknjič in najdražje čevlje. Med pogovorom se tega sugeriranega mnenja znebite, tudi sam ga zanika in pravi, da gre ven zaradi preobilice dela pravzaprav presenetljivo malokrat, prizna pa nagnjenje do lepih in udobnih reči, ki so seveda precej drage.

Ruščine sem se naučil v enem mesecu. Spoznal sem, da ne razumejo angleščine, da se ne znajo vesti v zahodnem svetu, in sem si rekel: »Saj to je zame priložnost. Vedno bom lahko posredoval med njimi.« Na tem sem zgradil svoj business story, na poslovanju z Rusijo. To je moja sreča.

Slovenci nimamo možnosti, da bi kdaj dobili svojega Billa Gatesa, kar ne pomeni, da Gantar ni tako sposoben kot Bill Gates, temveč da mu razmere, v katerih dela, tega ne omogočajo. Zmeraj pravim, da so Billi Gatesi med nami, težava je v tem, da nas ta prostor omejuje.

Slovenke so tudi Slovanke z milo, nežno dušo, ampak Rusinje so veliko manj komplicirane, kot so Slovenke. Pri njih ni noben problem, če rečeš, da danes česa ne moreš. Rusinja te nikoli ne bo zasula z očitki, ki bi v tebi pustili občutek krivde. To me je vedno fasciniralo. Tukaj pa deset minut zamujaš, pa si že ziher z nekom ...

**Ne bom se delal nič skromnega in priznam,
da želim stanovati v dobrih hotelih.
V najboljših hotelih.**

**Takrat sem doumel Prešernov verz, da največ sveta
otrokom sliši Slave. In sem si rekel, da bo to moj trg,
prodajal bom pa že kaj.**

**Itak sem vedel, da je Slovenija zame samo dvorišče
in za vsakega drugega slovenskega podjetnika tudi.
Gorenje samo dva dni na leto dela za Slovenijo.**

Stran / Page: 41

Doseg / Reach: 61.000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 3368 cm2

3 / 13

**In do igranja golfa na Madeiri z imeni-
tnim igriščem visoko nad morjem in odlič-
nim starodobnim hotelom.**

Playboy: Ko smo se dogovarjali za inter-
vju, smo imeli nekaj težav pri urejanju
termina. Je šlo za delo ali za dopust?

Škrabec: Zdaj so bile počitnice. Vedno
pravim, da sem dvesto dni na leto odsot-
ten, ampak zdaj je šlo za počitnice. Bil
sem v Črni gori, v Budvi.

Playboy: Kako pa potekajo vaše počitnice?

Škrabec: Odvisno od tega, kam grem.
Malo plavam, ampak tokrat pa moram
priznati, da smo bolj lenarili, ker smo
bili na barki. No, pa tudi tokrat je
šlo nekako za delo, ker sem imel v
Hitovem hotelu Maestral poslovne par-
tnerje in sem jih tudi nekajkrat peljal
na večerjo. Nisem bil odklopljen, saj
sem bil ves čas v stiku s sodelavci, s
firmo. Nasploh rad zamenjam okolje,
obenem pa ostanem v stiku s sodelavci,
čeprav jim popolnoma zaupam in vem,
da bodo speljali stvari tudi brez mene.
Ampak, iskreno povem, da bi bil zame
idealen dopust v hribih. Samo na žalost
je moja žena profesorica telovadbe, bila
je aktivna športnica pa še cele dneve
je v gibanju zaradi tega, ker vodi svoje
podjetje (Sunny Studio, center za dobro
počutje), in ji šport na počitnicah ne
ugaja preveč, pa se ji prilagajam. Če
bi bilo po moje, bi hodil po hribih. Bil
sem na Kilimandžaru, kar so bile moje
najlepše počitnice. Ker pri svojem delu
veliko sedim, izkoristim vsak trenutek
za šport. Gibanje in šport sta pri meni
najboljša kompenzatorja stresa.

Playboy: Na Kilimandžaru sta bila z
Jožefom Školjčcem, če se ne motim.

Škrabec: Ja, z njim. S Školjčcem, mo-
jim najboljšim prijateljem, dosti hodiva
okrog in se med hojo pogovarjava o
zanimivih stvareh. Ne poznam pame-
tnejšega Slovenca. Včasih je bil boljši
od mene, zdaj sem pa jaz. Manj se
giblje. (smeh)

Playboy: To zveni precej običajno. Mnogi
Slovenci hodijo v hribe in v Črno goro
na morje?

Škrabec: Bom pa šel letos še kam.
Gotovo na Madeiro igrat golf. Če bi bilo
na hrvaških otokih ali pa na Pobrežju
tudi kakšno igrišče za golf, bi bilo čisto
drugače. Preživljati čas na plažah se mi
zdi pa premalo aktivno. Golf zelo rad
igram, ga pa lahko samo na počitnicah,
sicer zanj nimam časa. Zato imam
tudi slab hendikep. Obvladam ga ravno
toliko, da ga zelo rad igram. Rada ga
igra tudi moja žena Sonja, ki je v njem
veliko boljša. Med igro se veliko pogo-

varjava in sploh je to za naju najbolj
kvalitetno druženje.

Playboy: Imate kakšno priljubljeno igrišče?

Škrabec: Najraje ga igram – pa ne zaradi
igrišča – na Madeiri, bolj zaradi podneb-
ja. Prvič, ker ni nikoli tako vroče, saj je to
igrišče skoraj na tisoč metrih nadmorske
višine, in ker je ob morju toplo, lahko to
dvoje kombiniraš vsak dan. In seveda, v
vročini zelo nerad igram golf.

Playboy: Slovenci še vedno najraje zahaja-
jo na hrvaško obalo, v kampe in polpen-
zione, zadovoljni s toplo vodo. Kakšni so
vaši kriteriji za preživljanje počitnic?

Škrabec: Ne bom se delal nič skromnega
in priznam, da želim stanovati v dobrih
hotelih. V najboljših hotelih. Moje življe-
nje je tako, da sem vedno na poti. In če
ne bom poskrbel zase ... To je edina stvar,
ki jo imam od užitkov. Tudi zato grem rad
na Madeiro, ker je tam fantastičen hotel,
Reids Palace, sto let star hotel z zgodo-
vino, Churchill je zahajal tja. Najbolj mi
ustrezajo prav takšni stari hoteli s tradici-
jo, ki pa seveda omogočajo vse razkošje.
Zelo rad spoznavam tudi kulinariko deže-
le, v kateri sem, in zelo rad grem ven jest.
Sem bil pa prav včeraj presenečen nad
restavracijo, mislim, da se ji reče Stari
mlinovi blizu Kotorja. Tako po postrežbi,
hrani, ambientu. Takšne restavracije še
nisem videl na Jadranu, pa sem spoznal
veliko teh restavracij, ker grem okrog s
plovilom.

Playboy: So ti hoteli, kot je recimo Reids
na Madeiri, vredni svojega denarja ali gre
bolj za napuh, biti tam?

Škrabec: Menim, da so. Sam vem, kako
visoke stroške imajo hoteli, da sploh
lahko vse to ponujajo. Ker pač gradim
hotele, poznam tehnologijo in vem, koli-
ko to stane. Cena, ki jo plačaš, je sigurno
ustrezna.

Playboy: Včeraj sem prebral v Dnevniku,
da stane najem dveh ležalnikov in senčni-
ka pred hotelom na Lidu pred Benetkami
približno 2000 evrov. Kaj pravite na to?

Škrabec: (smeh) Jaz sem ekonomist,
veste, in mislim da gre za ponudbo – pov-
praševanje. Nobene posebne misli se mi
ne porodijo ob tem. Ljudje hočejo biti na
tem kraju, verjetno jih je tam lahko zelo
malo in verjetno tudi tisti, ki so lahko
tam, nočejo ob sebi gneče. Mogoče bi
bili pripravljeni plačati še dvakrat več, da
bi jih bilo na Lidu manj. Marsikdaj tudi
sam tako razmišljam. Prav zdaj sem opa-
zoval pri Budvi, da so Črnogorci ravnali
pametno in razdelili koncesije za plaže.
In prav tako računajo za najem senčnika
in ležalnikov. Ne vem, koliko računajo,
mogoče 15 evrov, ampak jaz bi jih bil pri-

pravljeno dati recimo sto, da bi bilo manj ljudi okrog mene. Je pa veliko takih, ki bi dali tisoč ali dva tisoč.

Playboy: V Delovi prilogi Polet imajo rubriko, v kateri sprašujejo znane Slovence po tem, kam bi šli, če bi imeli na voljo en dan, en teden in en mesec, pa nič težav z denarjem. Kam bi šli vi?

Škrabec: Odvisno od tega, za kateri letni čas bi šlo. Smučam zelo rad, in če bi bilo to marca, bi šel v Zermatt. Tam je zelo lep hotel na 2222 metrih, ki je v lasti Novartisa, in ta pri tem sploh ne razmišlja o profitu, ampak ga ima samo zaradi imidža. Iz tega hotela se vidi samo Matterhorn. Za en mesec ne bi šel nikamor, 14 dni mi povsem zadostuje, pa še to ne v istem kraju. Zelo dobra kombinacija se mi zdi plaža in zgodovina, in to ponuja Indija. Recimo Goa z zelo lepimi hoteli, lepših še nisem videl, pa potem Radžastan, Tadž Mahal. Tudi Goa sama je zanimiva s svojo katoliško kulturo, ne toliko hindujsko. Fantastične so se mi zdele počitnice v Burmi. Lepo je pa hoditi tudi po mestih. Jaz itak vedno propagiram Moskvo, ampak ne glede na to, da sem tam pogosto službeno, grem v Moskvo rad tudi zasebno. Jutri bom odpotoval tja in bom čez vikend tam. V kulturnem moskovskem teatru Savremenik si želim ogledati predstavo Besi Dostojevskega, ki jo je režiral Andrija Vajda.

Playboy: Naštevali ste kraje, ki so povprečnemu Slovencu nedostopni. Najbrž priznate, da ste bogat človek. Mnogi bogati Slovenci se izogibajo temu vprašanju. Ko smo nekoč nekaj podobnega vprašali Matjaža Gantarja, je odgovoril, da v primerjavi z zahodnimi bogataši nima prav veliko.

Škrabec: Saj tu ima prav. Slovenci nimamo možnosti, da bi kdaj dobili svojega Billa Gatesa, kar ne pomeni, da Gantar ni tako sposoben kot Bill Gates, temveč da mu majhne slovenske razmere, v katerih dela, tega ne omogočajo. Podobno velja za Ireno Grafenauer. Če bi bila Američanka, bi bila ... ne vem kaj. Ali pa Marko Letonja, ki bi bil najbrž Gergijev. Zmeraj pravim, da so Billi Gatesi med

nami, težava je v tem, da nas ta prostor omejuje. Ampak ta sredstva, ki jih mi zapravimo za svoja potovanja, so v primerjavi s sredstvi, s katerimi delamo vsak dan, zelo majhna in gledam nanje tudi kot na neke vrste naložbo. Ko se bom jutri pogovarjal s poslovnimi partnerji, se ne bomo pogovarjali samo o denarju. Da ne boste mislili, o poslu se pogovarjamo zelo na kratko, potem se moraš pa pogovarjati o raznih drugih stvareh. Med drugim tudi o potovanjih. Druga stvar je pa to, da se meni ti kraji ne zdijo nedostopni. Jaz sem kot študent, in to vedno rad povem, celotno Ameriko prepotoval s tristo dolarji v žepu. Pač izbereš nižji nivo hotelov, vidiš pa navsezadnje iste stvari, kot jih vidimo mi, doživis lahko še kaj lepšega.

Playboy: Kako pa lahko v Sloveniji obogatiš?

Škrabec: V Sloveniji le s podjetništvom, zato ker ti tega ne omogoča nobena plača. V Ameriki si lahko tudi menedžer, pa obogatiš, pri nas pa tudi z največjo plačo ne moreš. Sam se nisem videl takoj v podjetništvu. Do kakšnega leta 1988 sem se videl bolj kot predstavnik kake naše velike firme, Genexa, Inexa, v Sloveniji mogoče Slovenijalesa ali Metalke v Rusiji. To, da bom v Rusiji, sem pa vedno vedel. To pa zato, ker moja ideja, moj mission, ni bil proizvod, tako kot je pri mojih cenjenih kolegih, prijateljih, pri Akrapoviču, Boscarolu ... Oni so bili dobri tehniki s hobijem, letenjem, dirkanjem, jaz sem bil pa vedno humanist, mene je zanimalo družboslovje in sem si rekel, da hočem trg. Ta trg je bila vedno Rusija. Rad povem anekdoto o tem. Pri pouku slovenščine smo uporabljali karto Evrope, na kateri so bile prikazane jezikovne skupine, se pravi Germani, Romani in Slovani. Germani so bili označeni z rjavo barvo, Romani z rdečo in Slovani z zeleno. Vedno sem imel kompleks, saj smo majhni in kaj hočemo, potem sem pa pogledal tisto karto, ki je bila vsa zelena. Takrat sem doumel Prešernov verz, da največ sveta otrokom sliši Slave. In sem si rekel, da bo to moj trg, prodajal bom pa že kaj.

Playboy: To ste si rekli že v osnovni šoli?

Škrabec: Petnajst let sem bil star. To pa zato, ker je oče delal z Rusijo in je imel tam kolega predstavnika, Dragana Djordjevića, ki je bil zame itak posvečeno bitje. Obiskal sem jih v Moskvi, ki je bila takrat za Jugoslovane odprta, fantastična, ker smo bili Jugoslovani takrat nekako zahodnjaki, saj smo imeli dostop do vsega zahodnega, v Sovjetski zvezi so nas pa obravnavali kot vzhodnjake, tako da ni bilo nobenih pregrad. Če je

Nemec hotel v Samaro, je potreboval ne vem kakšna dovoljenja vse, mi pa ne. Videl sem, da se z njimi hitro razumem, ruščine sem se naučil v enem mesecu. Spoznal sem, da ne razumejo angleščine, da se ne znajo vesti v zahodnem svetu, in sem si rekel: »Saj to je zame priložnost. Vedno bom lahko posredoval med njimi.« Na tem sem zgradil svoj business story, na poslovanju z Rusijo. To je moja sreča. V tistih letih, 1990, '91, '92, ko se je tam zgodila revolucija, ko so propadli vsi poslovni kanali, vse poslovne vezi, sem bil na pravem kraju. Žal je moj partner gospod Djordjevič leta 1994 umrl. Znova sem imel to srečo, da sem se povezal z drugo legendo jugoslovanskega businessa v Rusiji Jozo Draganom, s katerim sva Rikove posle postavila še na višji nivo.

Playboy: Saj tu nečesa ne razumem. Ob neki vaši predstavitvi sem prebral, da ste Riko ustanovili v devetdesetih. Toda ali ni Riko obstajal že prej?

Škrabec: Bom takoj razložil. Riko je bilo podjetje, ki ga je ustanovil moj oče, ampak to je bilo socialistično podjetje. On se je leta 1968 vrnil iz goriških Vozil v Ribnico in tam je bilo kovinarsko podjetje pred propadom. Prevzel ga je in preoblikoval.

Playboy: S cestno mehanizacijo?

Škrabec: Začeli so s cestno mehanizacijo, traktorskimi priključki, ampak njihov največji uspeh je bil, da so prišli na ruskem trgu v t.i. blagovno listo oblikovano v gosplanu. Če so te uvrstili v gosplan, to je bilo zagotovljeno petletno obdobje, v katerem so odkupovali tvoje izdelke. Glavni Rikov proizvod v Rusiji so bile tedaj hidravlične stiskalnice za sekundarne surovine. To je bil kliring, ki so ga plačevali z nafto. Riko pa ni prodajal le svojih izdelkov, ampak je celo zastopal celotno jugoslovansko strojegradnjo, med njimi tudi SAS Zadar - njihov uspeh je bil odvisen od Rika, ker je Riko tako dobro prodajal njihove stroje.

Takrat so bili v konzorciju še Litostroj, Železarna Ravne, Metalna, Prvomajska Zagreb ... Jugoslavija je bila v tistem času na desetem mestu po prometu z orodnimi stroji, to pa predvsem zato, ker smo prodajali v Sovjetsko zvezo. V osemdesetih je bilo pa še to, da je veljal za Sovjetsko zvezo t. i. kokon, embargo na prodajo visoke tehnologije z Zahoda zaradi Afganistana. Mi smo imeli povezave z Zahodom, vsa naša podjetja so imela kakšne joint venture z zahodnimi podjetji, kooperacijske pogodbe z nemško elito. Takrat se je čez Rikovo pisarno letno opravilo za tristo, štiristo milijonov dolarjev poslov samo s temi stroji.

Playboy: In Riko je za to dobival odstotke?

Škrabec: Ja, ampak bil je socializem in proizvajalci so bili v ospredju, zato provizije niso bile visoke, ampak nekaj je bilo. No, leta 1991 je Sovjetska zveza propadla, potrebe po teh strojih ni bilo več. Zakaj je propadla Sovjetska zveza? Med drugim tudi zato, ker se je pocenila nafta, prišli so v ekonomsko krizo, njihov zunanjetrgovinski deficit se je povzpел v višave. Riko je bil resnično preveč odvisen od Sovjetske zveze. Oče se ni znašel, to priznam, ni hotel v nobeno racionalizacijo, v nobeno odpuščanje, odšel je v pokoj, Riko pa v stečaj. V tistem času sem že videl, da Rika ne bom mogel obuditi in da jugoslovanskih strojev ne bom mogel več prodajati zaradi vojne. In kar naenkrat sva s partnerjem Djordjevičem izgubila in kupce in izdelovalce.

Playboy: Vi ste bili takrat že zaposleni v Riku?

Škrabec: V službo sem šel leta 1989. Leto prej sem bil še kot študent na praksi pri Djordjeviču v Moskvi. Takrat so bili še zlati časi, tam je delalo veliko naših inženirjev, ki so hodili gor na tehnične pogovore. Moje delo je bilo v glavnem to, da sem jih čakal na letališču ...

Playboy: Bili ste njihov šofer?

Škrabec: Ja, odkrito priznam, skrbel sem za hospitality. To, kar je Drnovšek delal v Egiptu na ambasadi (intervju z Drnovškom v junijski številki Playboya, op. p.), samo da on tega ni želel opravljati, jaz sem pa to rad počel (smeh), meni se je zdelo imenitno. Ob tem sem se učil ruščine in imel toliko prostega časa čez vikende, da sem se spoznaval z mnogimi zanimivimi Moskovčani. Imel sem avtomobil, zmeraj sto dolarjev v žepu, dostop do zahodnih stvari. Vse rusko me je zanimalo, hotel sem brati, gledati televizijo, videti vse kultne filme. Bil sem zraven, ko so ljudje prvič brali Doktorja Živaga, dobili v roke prva ekonomska

besedila, ki so naznanjala novo dobo, tržno ekonomijo. Ko je Reagan obiskal Moskvo in Gorbačova, sem bil jaz tam. In ko je vse to leta 1991 propadlo, sva z Djordjevičem razmišljala, da bi ustanovila zasebno podjetje in da morava najti podjetje, ki bo potrebovalo stroje in ima proizvod, ki bo zanimiv tudi zunaj, ne samo v Rusiji. Našla sva Autovaz, proizvajalca lad, ki jih je takrat prodajal še po vsej Evropi. Ampak Autovaz svojih avtomobilov ni prodajal sam, prodajali so mu jih iz Moskve in Autovaz strojev ni kupoval direktno, ampak mu jih je kupovalo neko podjetje iz Moskve. Kar naenkrat so bili pa oni na hazarščotu, kot je ukazal Gorbačov. Hazarščot pomeni to, da sam upravljaš budžet, ne pa da ti vse diktirajo iz Moskve. Ti ljudje niso znali jezikov, za pot v tujino so potrebovali vizum, na katerega so čakali en mesec. In da so lahko Nemci prišli k njim, so leta 1991 potrebovali vizum, na katerega so čakali en mesec, in tako naprej. In potem smo jim mi rekli: vi potrebujete stroje in morate prodajati avtomobile. Dajmo, naredimo barter, po možnosti nekajletni barter. Ampak ne moremo tega delati tukaj, v Toljatiiju, v tistem zakotju, kamor takrat še letala niso prav pogosto letela, pridite vi v Ljubljano in bomo vse to delali od tukaj. Res so prišli, najprej v Beograd, ampak ker se tam ni več dalo delati, kasneje tudi v Ljubljano. Njihove avtomobile smo prodajali predvsem na Kitajsko pa tudi po Evropi. Prodali smo jih po 20 tisoč na leto, kar je zneslo približno 50 milijonov dolarjev. S tem denarjem so se financirali razni posli. Kupovali smo tehnološko opremo in od leta 1993 pa do pred dvema letoma, ko se je ta posel izčrpal, smo prodajali Autovazu najboljšo tehnološko opremo za mehansko obdelavo, metalurške pro-

cese, livarstvo, barvanje, montažo itd. Vse finance so šle čez Ljubljano in tako smo naredili uspešno podjetniško zgodbo in zgradili dobro bazo. Vedel sem tudi, da se bo ta posel nekoč izčrpal. Danes Rusi prav tako lahko potujejo, so večji komuniciranja z Zahodom, ampak te izkušnje so nam omogočile, da ima Riko tak promet, kot ga je imel pred tremi leti, samo da je bil takrat stoddostno odvisen od Autovaza, danes pa ni niti malo. V tem času smo se naučili tega, da nismo več samo posredniki, ampak da smo postali inženiring podjetje. Ne ponujamo samo enega posameznega stroja, ampak ponujamo celotno tehnološko linijo. Mi povemo kupcu, kako kakšno stvar izdelati.

Playboy: Po izobrazbi ste ekonomist?

Škrabec: Ja, nimam kakšne tehnološke izobrazbe in sebe vidim predvsem kot vodjo, ki ustvari dobre razmere za svoje sodelavce. Znam pridobiti talente in znam vzpostaviti stik s kupci. Zdaj delamo elektrarno v Makedoniji in jaz o elektrarni ne vem kaj dosti več od vas. In tudi takrat, ko jo bomo dokončali, ne bom vedel kaj bistveno več, bom pa vedel mnogo več o Makedoniji, o njeni kulturi in tamkajšnjih ljudeh. Že takrat, ko sem študiral, mi je bil vzor Smelt, Jože Žagar in Peter Rigelj. Že takrat sem vedel, da se nočem ukvarjati s proizvodnjo, da mi bo proizvodnja le za alibi, želel sem si pa inženiring podjetje za global project management, in to Riko postaja, podjetje, ki to ponuja.

Playboy: Ampak proizvajate pa hiše. Kako ste se pa tega spomnili?

Škrabec: Nisem se jaz spomnil, spomnil se je moj prijatelj, ki sem mu bil tudi poročna priča. Vi veste, da obstaja v Ribnici stoletna tradicija obdelovanja lesa. Ta moj prijatelj je iz take družine, v kateri so od nekdaj žagali les. Prišel je do mene in rekel: »Janez, predlagam, da bi delali hiše iz lesa, dajva vsak pol denarja, kupiva to halo. Ti boš malo odpiral vrata, v glavnem bom pa vse jaz rihtal.« In sem si mislil, okej. Zanj pomeni njegova polovica denarja veliko več kot meni moja in že ve, kaj dela. Zaupal sem mu in se v operativne posle nisem dosti vtikal. Se je pa malo uštel in bi šlo to podjetje 1998. v stečaj. Zakaj? Predvsem zato, ker je hotel preveč stvari naenkrat, toliko denarja pa ni imel. Po eni strani je hotel razvijati novo tehnologijo pa novo blagovno znamko, kupovati zemljo, da bomo gradili za trg, in kar naenkrat smo bili pred bankrotom. Treba

je bilo dokapitalizirati firmo, ker je nisem hotel dati v bankrot. V okolju, iz katerega izviram, si nisem mogel dopustiti, da bi odpustil 50 ljudi in ostal dobaviteljem dolžan. Rekel sem, da bom dal ta denar v firmo in povedal partnerju, naj stori isto, sicer se bova morala raziti. On je šel korektno ven, jaz sem se pa matral vse do lanskega leta, da sem firmo spravil na zeleno vejo. Ampak to je normalna stvar, to je ogromen projekt in zahteva ogromna vlaganja. Mislim, da je to eden največjih projektov v Sloveniji, Riko hiše, ki so začele iz greenfielda, iz nule.

Playboy: Komu pa prodajate hiše? Slovencem?

Škrabec: Tudi Slovencem. Lahko se pohvalimo, da je našo hišo kupil tudi Jakopin (Jernej Jakopin, Seaway, op. p.). Vsak podjetnik se mora nenehno spraševati, v kakšnem biznisu pravzaprav je. Najbolje je, da je ta odgovor čim bolj abstrakten. Bom navedel primer. Ko je nemški Singer delal šivalne stroje za nemške ženske, je bil zelo uspešen, ampak kar naenkrat se je življenjski slog spremenil, potrebe nemških žena so se spremenile. Začele so delati in niso potrebovale šivalnih strojev, Singer je pa propadel. Kako bi lahko ostal živ? Samo tako, da bi se vprašal, v kakšnem biznisu je, in si ne bi odgovoril, da v biznisu šivalnih strojev za ženske, ampak v biznisu prostega časa žensk. Če bi se definiral bolj abstraktno, bi jim lahko sledil. In jaz, ko se sprašujem, v kakšnem biznisu sem, si ne odgovarjam, da sem v biznisu proizvodnje strojev ali hiš, ampak sem v globalnem projektne menedžmentu. Ta bo sigurno potreben dlje kot pa stroji ali hiše. Mi ne delamo samo hiš, ampak stvari iz lesa: vrtce, šole ..., predvsem pa delujemo kot inženiring. Zmeraj pravim, da mora ta firma v Ribnici, ki izdelava 70 hiš, prodati petkrat več hiš iz outsourcinga (oddajanja del, op. p.). Eden naših največjih projektov, zgodovinski, ta trenutek poteka v Londonu, kjer bomo naredili 160 hiš s kulturnimi dizajnerji, s Philippom Starckom, Jade Jagger (hčerjo Micka Jaggerja, op. p.) ... Prepričan sem, da se bo letos promet z Rikovimi hišami podvojil. Še vedno ni tako velik, kot bi sam želel. Lani je znašal 600 milijonov, letos bo že milijardo dvesto.

Playboy: To o Slovencih sem vprašal zato, ker se mi zdi, da smo tukaj precej konservativni in da se nam les ne zdi material za resno hišo. Ste se morali ukvarjati s

tem?

Škrabec: Sem se, ampak zato pa podjetja ne vodim za Slovenijo, ampak za svet. In zato nisem bil nikoli preveč prizadet. Itak sem vedel, da je Slovenija zame samo dvorišče in za vsakega drugega slovenskega podjetnika tudi. Gorenje samo dva dni na leto dela za Slovenijo. Akrapovič proda tukaj bolj malo, Pipistrel tudi. To je tudi eden od vzrokov, zakaj mi ne moremo biti Billi Gatesi. Ker on 70 odstotkov svoje proizvodnje še vedno realizira na svojem domačem trgu, čeprav mi mislimo, da gre za globalno podjetje. No, ampak mi prodajamo naše hiše v Nemčiji, v St. Tropezu, ob Ženevskem jezeru, ob Züriškem jezeru, v Španiji ... V Angliji gre fantastično. Naša hiša stoji kilometer od Tower Bridgea. Pred kratkim smo postavili hišo ob znamenitem jezeru Loch Ness in zdaj smo pred tem, da bomo tam postavili celo naselje.

Playboy: Omenili ste Starcka in Jaggerjevo. Kako je prišlo do sodelovanja?

Škrabec: Da lahko sodeluješ s takimi ljudmi, zahteva ogromno dela in vztrajnosti. Mi smo se spoznali z njima prek investitorjev Raven group pred tremi leti in tri leta smo navezovali stike z njima, ju vabili v Ljubljano, prepričevali ... To ni šlo čez noč. Zdaj za to skrbi neki sodelavec, Matevž Marc, mlad in zelo sposoben, ki je v Londonu ustanovil našo firmo in vsak dan kontaktira z njima.

Playboy: Ta znana imena so nedvomno dražja. Se splača sodelovati z njimi?

Škrabec: Ime bo prodajalo te hiše. Zakaj pa nenehno govorimo o Pininfarini, o Gucciju, Pradi? Lahko povem neko drugo zgodbo. Na Bledu obnavljamo vilo Bello na Bledu, ki bo neke vrste meščanska zgodba v nasprotju z ruralno, ki jo imamo v Škrabčevi hiši v Hrovaču, ampak tudi vseslovenska. Na Bledu delamo s Podrecco. Lahko vam rečem, da je z njim delati fantastično. On ima sto projektov in bi človek pričakoval, da bo dal pol te vile zrisati svojim študentom, pa ni tako. A veste, kakšne fantastične skice on riše? Prepričan sem, da mi bodo čez leta samo te skice odtehtale denar, ki mu ga bom moral danes plačati, da jih bom lahko čez leta prodal za najmanj toliko.

Playboy: Koliko pa stanejo vaše hiše v Londonu?

Škrabec: Zelo dobro cenijo. Ne vem točno, koliko bo stala hiša, ko se bo prodala, bo pa draga že zaradi zemljišča in vsega drugega.

Playboy: Ne gre pa za poceni montažne hiše?

Škrabec: Ne, to naselje se gradi za japije iz Cityja, ki se bodo konec tedna preselili tja, 60 milj iz Londona in bodo tam živeli med sebi enakimi.

Playboy: Je to vaš večji posel na Zahodu?

Škrabec: Ja, prvi večji s hišami.

Playboy: Je lažje delati z zahodnjaki kot z vzhodnjaki?

Škrabec: Zdaj vas bo nekaj presenetilo. Čeprav vedno govorimo, kakšen rizik je poslovanje z Rusijo, lahko povem, da sem imel doslej težave s plačili samo v Nemčiji, da so mi, da tako rečem, doslej samo Nemci ostali dolžni. Ampak verjetno zato, ker nisem delal s pravimi. V vsaki državi so specifike in gre za to, da te specifike prepoznaš, da se jim prilagodiš, jih predvidiš. Težko je reči, kje je lažje, povsod je malo drugače.

Playboy: Je slovanstvo kakšna prednost?

Škrabec: Zame je. Jaz sem se o tem pričel in jaz na to slovanstvo v povezavi z Rusi ogromno dam. Prvič zato, ker jih lažje razumem, več smo se učili v šoli o njih kot drugi, pa tudi Rusi se počutijo kot Piemont v slovanskem svetu in imajo malo tudi zaščitniškega odnosa do Slovencev kot najzahodnejših Slovanov.

Playboy: Pa poznajo Slovence?

Škrabec: Če bo Slovenec v Rusiji začel z nič, bo imel sigurno večje možnosti za uspeh kot pa v Nemčiji ali kje drugje na Zahodu. Zakaj? Zato, ker imamo Slovenci kot del nekdanje Jugoslavije tam še vedno zelo dober imidž. Vsak povpre-

čen Rus je sanjal o slovenskem pohištvu, čevlji, srajcah, in ko ti razjasniš z njimi, da nisi Slovak, ampak Slovenec, si že malo odstopil.

Playboy: Kakšne so pa ruske ženske?

Škrabec: Z njimi imam zelo dobre izkušnje. Slovenke so tudi Slovanke z milo, nežno dušo, ampak Rusinje so veliko manj komplicirane, kot so Slovenke. Pri njih ni noben problem, če rečeš, da danes česa ne moreš. Okej, v redu. Rusinja te ne bo nikoli zasula z očitki, ki bodo v tebi puščali občutek krivde. Včeraj sem na barki gledal film Angleški pacient. Na dopustu imam več časa, pa gledam filme. Mene recimo fascinira tista scena v Angleškem pacientu, ko glavni junak pusti svojo ljubimko v jami, sam pa odide po pomoč. Ona ostane sama, minevajo ure, dnevi, ampak niti enkrat ne pomisli na to, da jo je prevaral, pustil samo. Če bi lahko prišel, bi že prišel. To me je vedno fasciniralo. Tukaj pa deset minut zamujaš, pa si že ziher z nekom, se ne boš držal dogovora ali kaj podobnega. To je pri Rusinjah, ki so kot ta ženska, ki čaka.

Playboy: Pri Moskvi ste postavili veliko Ikejino skladišče. Ste pri tem poslu sodelovali z legendarnim ustanoviteljem tega švedskega podjetja, Ingvarjem Kampardom?

Škrabec: Rad bi sodeloval z njim, ampak prav tako kot vi ne boste nikoli spoznali direktorja Burde, tudi jaz ne bom spoznal

Rusi se počutijo kot Piemont v slovanskem svetu in imajo malo tudi zaščitniškega odnosa do Slovencev kot najzahodnejših Slovanov.

njega. On se ukvarja s strategijo ... Ne bi imel pa nič proti, če bi ga spoznal.

Playboy: Nekateri pravijo, da je on najbogatejši človek na svetu.

Škrabec: Ja, bogatejši od Billa Gatesa. Mogoče. Vsekakor je on občudovanja vreden človek. Njega še bolj cenim kot Billa Gatesa.

Playboy: Ste kaj posnemali njegovo poslovno filozofijo?

Škrabec: A pri hišah? Ne, ker je njegova filozofija taka, da je treba vse narediti čim ceneje, mi pa delamo za višji nivo.

Playboy: Omenjam ga zato, ker naj bi bil, tako je priznal v nekem intervjuju, alkoholik, to pa naj bi postal prav pri poslu z vzhodnjaki, kjer je bilo treba veliko nazdravljati.

Škrabec: Tega pa nisem vedel. Jaz bi tudi lahko postal alkoholik (smeh), ampak se lahko temu izogneš. Kdor je nagnjen k temu, kdor rad pije, bo že izbral te možnosti. Spomnim se, da so včasih novinarji govorili, da morajo biti alkoholiki, ker veliko čakajo na

sejah in za šanki. Danes ne poznam nobenega takšnega več. To je odvisno od človeka.

Playboy: Miloš Kovačič, ki je imel ogromno opravka z Rusi, jih je vabil v svojo zidanico in jih tam gostil. Kakšne so vaše metode?

Škrabec: Ogromno sem se zgledoval pri Milošu Kovačiču in se učil od njega. On ima pač zidanico, mi imamo pa Škrabčevo domačijo. Ta Škrabčeva domačija nam zelo pomaga. Prvič, ker se naši kupci prepričajo o neki tradiciji. Vsakdo, kdor vidi, da lastnik, direktor podjetja vlaga v tradicijo, v kraj, od koder so njegovi starši, postane zaupljivejši, zaupanje je pa za nas najvažnejša stvar. Predstavljajte si, da neki Anglež kupi od nas hišo. Od nekoga z Balkana, in to stvar, ki je njegova življenjska investicija. Še celo avtomobil ni tako velika investicija, hiša pa je, edina. In za to ni dovolj, da imaš dobro internetno stran. Vsakdo bo prišel v Ribnico pogledat, ali uporabljamo pravi les, in če ob tem vidi še to domačijo, sigurno pomaga.

Playboy: Zato tudi vlaganja v kulturo?

Škrabec: Zavedam se, da nisem sam na tem svetu, da mi nekdo pomaga. In če je mene Rusija naredila, me naredila bogatega, se bom potrudil, da bom tej Rusiji kaj povrnil. Zato tudi vse, kar pride kulturnega iz Rusije, nekako sponzoriramo in s tem Rusijo promoviramo. Po drugi strani mi pomaga tudi to, da poznam Gergijeva, ki je bil že trikrat v Ljubljani in smo mi sponzorirali njegov koncert. Zdaj, ko sem bil z gospodom Drnovškom na forumu v Sankt Peterburgu, je bil tam tudi Gergijev. Srečal sem se z njim in me je on slučajno predstavil temu in onemu guvernerju. To ti sicer nič ne pomaga, če ni v kontekstu, ampak če ti to postane življenjski slog, pa vsaka taka stvar gotovo pomaga, da boš napravil posel. Na drugi strani je zdaj Makedonija postala pomemben posel. Mi smo takoj priskočili na pomoč slovenski kulturi pri osvajanju Makedonije. Sponzorirali smo razstavo Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Skopju. Predsednik Makedonske akademije znanosti in umetnosti Grozdanov, ki je tam zelo vpliven človek, nam je veliko pomagal, lobiral za nas. Janez Pipan je prišel dol z Dramo, piarovec Bučkovega (zdaj na volitvah poraženega predsednika makedonske vlade, op. p.) je pa direktor tamkajšnjega dramskega teatra. Fajn je, da reče Bučkoveku: »Škrabec pa to sponzorita.« Saj samo zaradi tega nismo dobili posla, ampak pomagalo pa je.

Playboy: Kakšni pa so moderni ruski poslovneži. Jim več pomeni Jevgenij Onjegin ali Chelsea?

Škrabec: Za Abramoviča ne vem, koliko on vlaga v kulturo, obstaja pa v Rusiji neki Viktor F. Vekselberg, zelo velik oligarh, ki se ukvarja z aluminijem in ki je odkupil celotnega Fabergeja in je omogočil, da so se ta imenitna jajca, ki so jih izdelovali v Peterburgu v 19. stoletju, vrnila tja. Ali pa recimo Eremitaž,

Jaz bi tudi lahko postal alkoholik (smeh), ampak se lahko temu izogneš. Kdor je nagnjen k temu, kdor rad pije, bo že izbral te možnosti.

ki ne bi mogel tako dobro funkcionirati, če ne bi bilo pomoči ruskih oligarhov. Potem imate v Rusiji galerijo Tretjakovska, ki se imenuje po poslovnežu Tretjakovu, ki je pred sto leti vse zapustil umetnosti.

Playboy: Potem je razmišljanje o Rusiji in Moskvi kot o družbi, ki jo precej obvladuje mafija, stereotipno in napačno?

Škrabec: Jaz se pri svojem poslu z Rusi niti enkrat nisem soočil z mafijo. Niti enkrat.

Playboy: Ni bilo treba niti enkrat z denarjem pod mizo?

Škrabec: Vsega vam ne bom govoril. (smeh) Pod mizo moraš tudi marsikje drugje, pa ni mafije. Trdim pa eno: to je mit, ki ga marsikdaj izkoriščajo kakšni zastopniki tujih družb, predvsem zahodnih, in govorijo, da je treba plačati toliko in toliko, v resnici pa veliko tega strpajo v svoj žep. To je moje mnenje.

Playboy: Se pri svojem delu držite reka, da denar ne smrdi? Kako daleč bi bili pripravljeni iti?

Škrabec: Mislim, da je pri tem zelo odvisno, kako si že zrasel. Na začetku svoje poti bi napravil marsikaj, ker bi bil primoran, pa ker bi bil naiven. Ko si pa v takem položaju, v kakršnem sem že danes, pa do kakšnih takih sooočenj niti ne pride več.

Playboy: Mediji so vam očitali obisk beloruskega predsednika Lukašenka.

Škrabec: Menim, da gre za neupravičen očitek. Mi delamo velike posle in pri tem se soočimo tudi s politiko. Navsezadnje smo 30. maja z Luškovom in Janezom Janšo odprli hotel v Moskvi. Čez 14 dni sem z Bučkovekim položil temeljni kamen za gradnjo hidroelektrarne v Makedoniji, spet za eno največjih investicij v tej državi. V Belorusiji delamo prav tako in sem se tam soočil z njihovo administracijo. Vsakomur omenjam, da je Slovenija lepa, in sem tam omenil, da je pred kratkim pri nas smučal Kasjanov (nekdanji ruski predsednik vlade, op. p.), vsi pa vemo, kakšen športnik je Lukašenko. In so me vprašali, kaj mislim o tem, ali bi lahko njihov predsednik prišel smučat k nam. Odgovoril sem jim, da bom preveril. Poklical sem naše veleposlaništvo in jih vprašal, kaj mislijo, ali bi mu dali vizum. Poklicali so v Ljubljano in v Bruselj, kjer so rekli: »No problem.« Povabil sem ga in je prišel v Slovenijo smučat. Lahko povem še anekdoto o tem. To je bilo kmalu po ustanovitvi Foruma 21, pri katerem sem bil tudi sam navzoč. Kučan se je bil pripravljen srečati z njim in na tem srečanju mu je Kučan v glavnem govoril o Evropski uniji in da se bo moral prilagajati, on ga je pa poslušal. Štirinajst dni

Stran / Page: 41

Doseg / Reach: 61.000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 3368 cm2

11 / 13

za tem je bila pri nas avstrijska zunanja ministrica Benita Ferrero-Waldner in je rekla, da ne razume, kaj se gremo, da je bil on lani pri njih štirikrat na smučanju, pa nihče tega ni niti opazil. Prepričan sem, da spričo tega, da ga zdaj, ko je s tretjo predsedniško kandidaturo res prekršil vse evropske norme, tudi v Slovenijo ne bi več povabili, ampak takrat je bilo pa drugače.

Playboy: Bi pa posel z MAZ – to je njihovo državno podjetje, s katerim ste sodelovali – obvisel v zraku, če bi se grdo obnašali do njega?

Škrabec: Kot bi tudi marsikateri posel pri nas obvisel v zraku, če bi se obnašal grdo, veste. (smeh) Tu ni nobene razlike. Se pa potem nisem niti enkrat več srečal z njim. Tukaj sva parkrat smučala skupaj.

Playboy: Mnogi slovenski poslovneži, ki sodelujejo z Rusijo, so v preteklosti mnogokrat kritizirali odnos slovenske vlade do tega ogromnega trga. Kako gledate vi na to ignoranco?

Škrabec: Mislim, da je bilo prvo večje oziroma pomembnejše srečanje zasebni sestanek med Drnovškom in Putinom v St. Antonu. Očitno sta se zelo dobro razumela in mislim, da je prav zaradi tega Putin posredoval, da je prišlo do summita z Bushem na Bledu. Američanom je bilo itak vseeno, kje bo potekalo to srečanje, predlagali so Poljsko, če prav vem, potem so pa Rusi rekli, da bi v Sloveniji. V devetdesetih je pa bilo tako. To so bila zelo nestabilna leta v Rusiji in mi bi si sigurno želeli večje podpore, ampak tudi Rusija z Jelcinom je bila v tistih časih zelo nekredibilna država. Naši politiki so bili prepričani, da bodo z dobrimi odnosi z Rusi obremenjevali evroatlantske povezave. Jaz sem bil pa vedno prepričan, da bom zaradi dobrih odnosov z Rusi zanimiv tudi za Zahod. Zdaj kaže, da so se prepričali o tem tudi v Ljubljani. Prepričan sem, da so Janeza Janšo povabili v Washington prav zaradi tega, ker so ga prej tako dobro sprejeli v Rusiji. Kako nekdo gleda na to pomoč, je odvisno tudi od tega, kaj si kakšen podjetnik želi od države. Obstajajo podjetniki, ki vedno nekaj tarnajo in vedno razmišljajo o tem, kaj naj država naredi zanje, in smo podjetniki, ki nikoli ne razmišljamo o tem. Karkoli bo naredila, bomo veseli, samo da nam ne bo škodovala. Najpomembnejše stvari, da ti lahko v neki državi dobro delaš, so naslednje: da izdelava država memorandum o izogibanju dvojnega obdavčevanja – to je zelo

pomembno –, da poskrbi za zaščito investicij in pa da slovenska izvozna družba omogoča financiranje projektov. Vse to troje je v Rusiji zgledno urejeno, ob tem, da imamo relativno dobro ambasado, ki nam gre na roko pri vizumih. Vsak ambasador do zdaj se je zelo trudil, da bi slovenskemu gospodarstvu v Rusiji pomagal odpirati vrata. Andrej Benedejčič zelo dobro govori rusko, pozna rusko kulturo, prav tako tudi gospod Demšar pred njim, brez katerega mi ne bi dobili elitnega projekta – da smo sredi Moskve zraven Bolšoj teatra, nasproti Merriota in Hayatta, mi obnovili hotel, Riko, in to ne kot podizvajalec kakšnega avstrijskega podjetja. In da je v tem hotelu več slovenskega blaga, kot ga je v povprečnem ljubljanskem. Tako da sem jaz čisto zadovoljen s tem, kaj se dogaja med slovensko politiko in Rusijo. Mislim pa, da od teh velikih pričakovanj po ruskih vlaganjih v Slovenijo ne bo veliko.

Playboy: Mislite o povezovanjih med Petrolom in ruskimi energetskimi velikani?

Škrabec: Ne verjamem, da se bo zgodila kakšna velika zgodba.

Playboy: Mnogi vaši kolegi, ki ste jih že omenjali, Boscarol, Jakopin, so izjemno kritični do razmer, v katerih mora delati slovensko gospodarstvo. Kritike letijo predvsem na nekonkurenčnost oziroma davčno politiko. Vi niste tako glasni. Se vam zdi, da Slovenija potrebuje velike gospodarske reforme, ki so bile napovedane, pa jih zdaj ni od nikoder?

Škrabec: In jih niti ne bo. Poglejte Slovaško. Njihova zgodba se je končala. Tam je zmagala levica in prepričan sem, da bo šlo spet nazaj. Prepričan sem, da Slovaška ni privabljala avtomobilskih tovarn zaradi davkov, ampak zato, ker pri njih stane delavec dvesto evrov, pri nas pa tisoč. Samo zaradi tega, brez kakršnihkoli reform. Zakaj pa pri nas stane toliko, pa vemo, in hvala bogu, da stane, pravim. Moram reči, da sem na splošno s Slovenijo in z njenim makrookoljem zelo zadovoljen. Ne rečem, da se ne bi dalo česa izboljšati, ampak če

gledam generalno, je Slovenija čisto okej, in če se moramo že po kom zgledehati, se dajmo po skandinavskih državah. Tam pa vemo, da so socialne pravice zgledno urejene, in jaz si tudi želim takšne države. Zadnjič sem gledal neke podatke, po katerih je bila Slovenija po socialni egalitarnosti takoj za Dansko. Zato pri nas tudi ni tako bogatih ljudi, ni tajkunov, ker je šla naša privatizacija kar easy, bolj ali manj pravično. Zanimivo je pa to, da je percepcija Slovencev o tem, kakšna je ta socialna egalitarnost, daleč od tega, da bi ustrezala resnici. Veliko bolj mislimo, da smo tam pri zadnjih. Mi moramo gledati, kaj dela Finska. Zadnjič sem bral, da delajo ogromno inovacij pri izobraževanju. Moramo se začeti zavedati, da so socialne inovacije pravi motor neke družbe.

Playboy: Socialne inovacije?

Škrabec: Kako upravljati podjetje, motivacija ljudi, kako urediti šolski sistem, odnos med učencem in učiteljem, zunajšolske dejavnosti ...

Playboy: Kako ste pa vi to uredili v svojem podjetju?

Škrabec: Mislim, da je Riko uspešno podjetje prav zaradi inovativnega vodenja. To pa je zelo demokratično, ozko strukturirano, z veliko avtonomije. Jaz itak razmišljam samo o tem, kako svojim sodelavcem olajšati eksistenco, da bodo lahko čim več dajali. Zato pazim na to, da imajo na voljo službene avtomobile, da lahko potujejo in se izobražujejo, učijo tuje jezike ...

Playboy: Vse to plačuje Riko?

Škrabec: Da, in vse to jih dodatno motivira.

Playboy: Političnih ambicij nimate?

Škrabec: Ne. Podjetništvo se mi zdi najbolj zanimiva stvar, ampak nikoli ne reči nikoli.

Playboy: Ste pa bili med ustanovitelji Foruma 21?

Škrabec: Tja me je povabil nekdanji predsednik države, za katerega menim, da je še vedno največja avtoriteta pri nas. Povabil je 20 ljudi, med katerimi so bili

najpomembnejši direktorji, in meni se je zdelo častno, da sem tudi jaz med vsemi temi legendami. S Sandijem Češkom (Studio Moderna, op. p.) sva bila edina po letih, ki sva odstopala na tistem sestanku v vili Podrožnik. Nisem vedel, da bo iz tega začela nastajati neka množična organizacija, to sem razumel kot neformalno obliko druženja. Zato sem tudi vstopil in mi ni zaradi tega nič žal. Pomen tega foruma se je kasneje malo zmanjšal, ker se direktorji več ne vidijo tam notri, največkrat zaradi oportunistič-

ma. (smeh) Jaz sem zelo vpet v posel, in ko se forum zdaj dobiva, se srečujejo v glavnem profesorji, intelektualci, za to pa nisem več toliko motiviran, da bi sodeloval. Ampak mislim, da je tudi ta Forum 21 lahko čisto koristen think tank, da lahko koristi družbi, in jaz sem vesel, da obstaja.

Playboy: Ste levičar po političnem prepričanju?

Škrabec: Ja, jaz priznam, da sem levičar. Nase gledam kot na kapitalista zaradi objektivnih razmer in mislim, da smo prva generacija kapitalistov itak najbolj

izkoriščani ljudje. Povprečni podjetnik mora vse svoje bogastvo vlagati nazaj v firmo, v tovarno, če hoče ostati konkurenčen. Šele druga, tretja generacija bosta lahko živeli od rente. Ali pa, če podjetnik dobro proda podjetje tuji družbi. Joc Pečečnik iz podjetja Elektronček je tak pri nas, ki je to znal fantastično izpeljati. Pol firme je prodal znameniti multinacionalni avstralski družbi, dobil denar, po drugi strani pa ohranil razvojno funkcijo pri tem podjetju. Nič ne bi imel proti temu, če bi bil danes to, kar sem mislil, da bom postal. Predstavniki nekega državnega podjetja v tujini. Mislim, da bi lepše živeli.

Playboy: Riko ni na prodaj?

Škrabec: Ne, Riko ni na prodaj. Lahko pa rečem, da mi je neka korporacija - to se mi je zdel velik kompliment -, ne bom povedal katera, dala vedeti, da bi bil v Sloveniji Riko med desetimi podjetji, ki bi ga želela kupiti.

Playboy: Vam je levičarstvo kaj napoti v stikih s sedanjo slovensko vlado?

Škrabec: Ne. Moram reči, da imam zelo dobre izkušnje z aktualno slovensko oblastjo. Ko sem po uradni poti prosil premierja, ali bi hotel odpreti hotel v Moskvi, sem dobil od njegovih sodelavcev takoj naslednji dan odgovor. Seveda gre predsednik v Moskvo predvsem zato, da bo odpiral vrata slovenskemu gospodarstvu.

Priznam, da sem levičar. Nase gledam kot na kapitalista zaradi objektivnih razmer in mislim, da smo prva generacija kapitalistov itak najbolj izkoriščani ljudje.

Playboy: Omenili ste drugo in tretjo generacijo kapitalistov, ki si bo šele lahko privoščila. Je to tista elita v Sloveniji, ki jo tako vztrajno iščemo?

Škrabec: Ja, to bo tista elita, ki bo hodila na koncerte. Med nami iz prve generacije moraš biti res navdušenec, da si to lahko privoščiš. Pa ne zaradi denarja, ampak zaradi časa. Kako naj greš po celodnevem delu v Dramo na šesturno predstavo Bratov Karamazovih? To ne bi bilo človeško. Ampak bi rad in oni bi rabili take ljudi, da bi prihajali. Druga generacija bo pa imela že denar v delnicah, v deležih podjetij ... Tudi jaz bi si za svoje otroke, če bi jih imel, želel, da bi se ukvarjali s kakšnimi humanističnimi stvarmi. Da bi imeli dovolj sredstev, da bi lahko delali, kar bi hoteli, ampak veliko premalo, da ne bi nič delali. To se mi zdi najboljše stanje.

Playboy: S kom se pa družite v prostem času?

Škrabec: Odkrito povem, da se družim po interesih. Največkrat je tako, da povabim koga na večerjo, da bi se z njim kaj dogovoril. Premalo se družim brez vzroka.

Playboy: Zahajate v studio za zdravo počutje svoje žene?

Škrabec: Zahajam, pogosto. Bi pa veliko manj, če ne bi bila tam moja žena.

Playboy: Pred nekaj leti ste bili izbrani za najlepše oblečenega slovenskega podjetnika. Zelo pazite na to?

Škrabec: Če v Londonu ne bi skrbno obdelovali parkov, kosili trave in obrezovali drevja, bi mesto v nekaj letih prerasel gozd. Mi zelo pazimo na to, da bomo obrezali drevje, živo mejo, o svoji urejenosti nam je pa nerodno govoriti. Hočemo čist avtomobil, vse se mora bliskati na njem, in se mi zdi potem čisto logično, da pazim tudi na to, kako se bom oblekel.

Playboy: In nasploh obdal z lepimi stvarmi?

Škrabec: Ja, ker mislim, da imajo te lepe stvari energijo. (smeh) Zdaj je moderno govoriti o energiji. Ta energija me usposablja, da uspešno funkcioniram.

Playboy: Sodijo med te lepote, ki dajejo energijo, tudi lepe ženske? Ko človek stopi v vaše podjetje, opazi lepoto že takoj na recepciji.

Škrabec: Imam zelo lepe sodelavke, ampak jih nisem po tem izbiral. Jaz pravim takole: gliha vkup štriha (smeh), na srečo. Ampak jih nisem po tem izbiral, lahko jih vprašate. Moj slog je daleč od tega, da bi bil mačističen. Nanje gledam kot na sodelavke in večino časa o njih sploh ne razmišljam kot o ženskah. So pač sodelavke pri nekem projektu. ☺